

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Viite: OKM/32/010/2017

9/4.1./17
13.7.2017

**Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta**

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta. TANE kiinnittää lausunnossaan huomiota lain vaikutuksiin sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen maksuja alennettaisiin pieni- ja keskituloisilta perheiltä. TANE pitää esitystä kannatettavana, sillä se lisää erityisesti pienituloisten perheiden lasten mahdollisuuksia osallistua varhaiskasvatukseen. Asia on tärkeä myös sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta, sillä pienituloisimmat perheet ovat usein yksinhuoltajaäitien perheitä, ja muutoinkin lasta kotona hoitava henkilö on useimmiten äiti. Siten mahdollisuudet lasten varhaiskasvatukseen osallistumiseen lisäävät myös erityisesti naisten työssäkäyntimahdollisuuksia.

Nykyisessä järjestelmässä myös kohtuullisen pienillä tuloilla joutuu maksamaan ylittä varhaiskasvatuksen asiakasmaksua. Ehdotetut uudet maksurajat perustuisivat perheeseen mukaan määräytyvään pienituloisuuden rajaan, jota korotettaisiin 500 eurolla. Muutoksen myötä arviolta 6 700 perhettä siirtyisi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Lisäksi toisen lapsen varhaiskasvatusmaksua alennettaisiin siten, että ns. sisaralennus nousisi 50 %:iin nykyisestä 10 %:sta.

TANE haluaa muistuttaa, että jatkossa on syytä pohtia, onko tarkoituksenmukaista porrastaa asiakasmaksuja koko perheen tulojen mukaan, kuten nykyisessä järjestelmässä tehdään. Koko perheen tulojen tarkastelu voi olla ongelmallista sukupuolten tasa-arvon kannalta, sillä nykyisen sukupuolten välisen palkkaeron vuoksi se saattaa aiheuttaa kannustinloukkuja erityisesti äideille, joilla on keskitasoinen tai sitä matalampi palkka, mutta puolisoilla keskitasoa parempi palkka. Tällöin ylimpään maksuluokkaan joutuminen saattaa aiheuttaa pienituloisen vanhemman ansiotöistä poisjäämistä, koska työnteko ei ole taloudellisesti kannattavaa. Esityksessä on asetettu tavoitteeksi naisten työllisyysasteen nostaminen ja kannustinloukkujen purkaminen, eikä edellä mainittu tilanne vastaa asetettuja tavoitteita. Naisten aseman vahvistaminen työmarkkinoilla ja työurien pidentäminen edellyttäisivät kohtuullisia asiakasmaksuja kaikissa tuloluokissa.

Asiakasmaksujen alentaminen saattaa lisätä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrää, ja siksi lainmuutoksen yhteydessä on varmistettava, että varhaiskasvatuksessa on riittävästi henkilöstöä. Asiakasmaksujen lisäksi myös varhaiskasvatuksen laatu vaikuttaa vanhempien päätöksiin lasten hoitamisesta kotona tai varhaiskasvatuksen piirissä, ja siksi myös henkilöstöön ja muihin laatuun liittyviin seikkoihin on tärkeää ohjata riittävästi resurssija.

Sari Raassina
puheenjohtaja

Milla Sandt
pääsihteeri